

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก

Media Utilization for Agricultural Extension and Development of Agricultural
Extensionist, Department of Agricultural Extension in Eastern Region

ปิ่นจรัส ไทยเจริญ (Pinjaras Thaicharoen)¹ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalemsak Toomhirun)² จินดา ชลิตทอง (Jinda Chibthong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพส่วนบุคคลและการปฏิบัติงาน 2) การใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม 3) การได้รับและความต้องการพัฒนากิจกรรมการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม 4) ปัญหา และข้อเสนอแนะการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม และ 5) แนวทางพัฒนากิจกรรมการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก ประชากร คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก จำนวน 495 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 221 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 38.82 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี ระดับปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอ รับผิดชอบกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ใช้วิธีการเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่นาในพื้นที่ 2) ส่วนใหญ่ใช้สื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านการอบรม เผยแพร่สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร 3) ได้รับความรู้การผลิตสื่อเพื่อใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร โดยอบรมผ่านระบบออนไลน์ ได้รับสื่อบุคคล รูปแบบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมการเกษตร ผ่านการประชุม และมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการเขียนข้อมูลข่าวสารเพื่องานส่งเสริมการเกษตร ด้วยวิธีการอบรมแบบพบปะ ต้องการสื่อบุคคล อาสาสมัครเกษตร และต้องการสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร องค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตร ผ่านสื่อออนไลน์ เฟซบุ๊ก 4) ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการจัดการ ขาดการติดตาม ประเมินผล และเสนอแนะสื่อที่เหมาะสม ตรงความต้องการของเกษตรกร ใช้สังคมออนไลน์ ปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย และเทคโนโลยี และ 5) แนวทางการพัฒนากิจกรรมการใช้สื่อ ต้องมีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเขียนข้อมูลข่าวสารงานส่งเสริมการเกษตร โดยการอบรมแบบพบปะ พัฒนาสื่อบุคคล ร่วมกับสื่อรูปแบบอินโฟกราฟิก วิดีทัศน์ ศึกษาดูงาน พัฒนาสารสนเทศให้สามารถใช้ได้ทั้งช่องทางสื่อบุคคลและสื่อออนไลน์

คำสำคัญ การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม การใช้สื่อ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
pinjaras.thai@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) personal and operation 2) the media utilization in the agricultural extension and development 3) the receiving and needs for the development of media utilization in the agricultural extension and development 4) problems and suggestions regarding the media utilization in the agricultural extension and development and 5) the development guidelines in media utilization in the agricultural extension and development of the agricultural extensionists, department of agricultural extension in eastern region. The population was 495 agricultural extensionists, department of agricultural extension in eastern region. The sample size of 221 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through simple random sampling method. Data were collected by using electronic questionnaires and were analyzed by using frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, ranking, and content analysis. The results of the research revealed that 1) the agricultural extensionists were mostly female with the average age of 38.82 years old, had the working period of 5-10 years in the practitioner level under district agricultural extension office, and responsible for the work of farmers promotion and development group through home/farm visits in the area. 2) Most of utilized personal media which was agricultural extension officers through training and distributing the information for agricultural goods quality development. 3) The receiving of knowledge in media production for use in the agricultural extension work by participating in the training through online system. They received personal media, type of agricultural extension officer, and information for agricultural goods quality development. The suggestion in the agricultural activity operation was done through meeting. The needs for knowledge about the writing of information for agricultural extension work by using the method of training and meeting onsite. They also needed personal media, agricultural volunteers, and information to develop quality agricultural goods, knowledge, and agricultural technology through online media and Facebook. 4) Most of them faced with the problems regarding management, lack of follow-up, evaluation, and media suggestion that should be appropriate and meet with the needs of farmers, the utilization of online social, and the adaption into the modern era and technology. 5) The development guidelines for media utilization must develop the knowledge about the writing of news and information regarding the agricultural extension work by participating in the training and developing personal media along with infographic, video, training, information development to be able to use in both personal media channel and online media channel.

Keywords: Agricultural extension and development, Media utilization

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

การใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรได้รับข้อมูล การให้บริการ ช่วยเหลือเกษตรกร การปรับปรุงวิธีการ เทคนิคทางการเกษตร และความรู้ที่สำคัญด้านการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้เกษตรกรปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวงการเกษตรได้อย่างรวดเร็ว มีระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (วรทัศน์ อินทรคัมพร, ม.ป.ป.) ซึ่งสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรมีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งเป็นเหตุมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่เปลี่ยนไป เช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยอาศัยช่องทางการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสารที่พิจารณาจากผู้ส่งสาร ผู้รับสาร แบบรายบุคคล แบบมวลชน เช่น สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ (ณัฐ รัตนเจริญ, ม.ป.ป.)

แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาศักยภาพองค์กรและใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ พัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรให้เป็น Smart Officer ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีความรอบรู้ทางวิชาการและนโยบาย มีความรับผิดชอบ สามารถปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ทำงานบนฐานความรู้และข้อมูลที่ถูกต้อง มีทักษะด้านดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร พัฒนาระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ส่งเสริมการเกษตร ทั้งในส่วนงานเนื้อหาวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อก้าวสู่การเป็น Digital DOAE และพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับและสนับสนุนการทำงานส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเชิงดิจิทัล (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

ในปี 2567 อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรต้องการให้นักส่งเสริมการเกษตร พัฒนาความรู้ให้มีความเท่าทันกับยุคสมัยที่แปรเปลี่ยนไปอยู่เสมอ รู้จักเปลี่ยนพฤติกรรมตามข้อมูลใหม่ที่ได้รับ โดยนำข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัลมาปรับใช้ในการทำงาน (พีระพันธ์ คอทอง, 2567) ดังนั้น การศึกษาและการพัฒนาการใช้สื่อต่าง ๆ ว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการใช้สื่อ มีการได้รับสื่อ รวมถึงความต้องการพัฒนาการใช้สื่อเป็นอย่างไร นับเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์จะทำให้ได้เรียนรู้วิธีการสื่อสารและเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี เหมาะสมกับพื้นที่ และสามารถรองรับภารกิจต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

จากเหตุผลและผลการสำรวจข้างต้นนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรที่จะต้องมีการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสระแก้ว ประเด็นที่ศึกษาประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลและการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม การได้รับและความต้องการพัฒนาการใช้สื่อ และปัญหา ข้อเสนอแนะการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำมาวิเคราะห์แนวทาง การในส่งเสริมและพัฒนานักวิชาการส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีแนวทางการพัฒนาสามารถใช้สื่อในการส่งเสริมและ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

พัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังเกษตรกร เกิดการรับรู้ เปลี่ยนแปลง นำไปปรับใช้กับการเกษตรของตนเองได้ และยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ สร้างค่านิยม สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรและประชาชน นอกจากนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลให้แก่เกษตรกร ผู้บริหารองค์กร รวมถึงผู้ที่สนใจได้ใช้ในการศึกษา และนำไปต่อยอดต่อไป

วัตถุประสงค์

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคลและการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
2. เพื่อศึกษาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
3. เพื่อศึกษาการรับรู้และความต้องการพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
4. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
5. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนรวมทั้งหมด 495 ราย ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 221 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ให้ได้ตัวอย่างตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยคำถามมีลักษณะปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคล และการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ตอนที่ 2 สภาพการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ตอนที่ 3 การรับรู้และความต้องการพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร โดยคำถามมีลักษณะ เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในช่องว่าง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบด้านความตรงในเนื้อหา (Content Validity) จากอาจารย์ที่ปรึกษา และการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.91 มากกว่า 0.5 จึงนำไปทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability Consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค ในแบบสอบถาม เท่ากับ 0.865 ผ่านเกณฑ์การยอมรับได้จึงนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 221 คน ระหว่างเดือนตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม โดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. สร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามแบบอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านระบบ Google form เพื่อส่งแบบสอบถาม แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ผ่านช่องทางการติดต่อออนไลน์ต่างๆ เช่น กลุ่มไลน์ การติดตามงานในพื้นที่ การประชุม สัมมนาของหน่วยงาน โดยให้ตอบแบบสอบถามตามคำชี้แจงที่อธิบายไว้
2. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกข้อ
3. นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ว ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิที่เป็นข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 221 ชุด นำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้มาดำเนินการ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้ว ได้มีการตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม
2. การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ มาลงรหัสตามที่กำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า สำหรับคำถามปลายปิด (Closed-end Question) โดยแบ่งส่วนการวิเคราะห์ออกเป็นส่วนๆ และสำหรับคำถามปลายเปิด (Open-ended

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Question) วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

3. การประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณค่าทางสถิติ โดยวิเคราะห์จำนวน 4 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละประเด็น ตอนที่ 2 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ตอนที่ 3 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการให้คะแนนและแปลความหมายประเด็นที่มีการให้ค่าคะแนนตามมาตราลิเคิร์ต (Likert type scale) ตอนที่ 4 ปัญหา ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน จัดกลุ่มแล้วนำเสนอผลการวิจัยต่อไป ตอนที่ 5 ใช้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-4 เชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี การทดสอบค่าที (Paired t-test) การเปรียบเทียบการได้รับและความต้องการสื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนการสำรวจ

เป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 - 4 โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

1.1 สภาพส่วนบุคคล และการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 38.82 ปี ร้อยละ 38.5 ระยะเวลาปฏิบัติราชการ 1 - 5 ปี ปี ร้อยละ 48.4 ดำรงตำแหน่งระดับระดับปฏิบัติการ ร้อยละ 48.0 สังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอ รับผิดชอบงานร้อยละ 28.8 กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และร้อยละ 12.6 ใช้วิธีการเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่ในนามมากที่สุด

1.2 สภาพการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมในรูปแบบสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการใช้สื่อ ที่ปฏิบัติในระดับมาก คือ สื่อกิจกรรม ผ่านการอบรม และสารสนเทศด้านการเกษตร พบว่า มีการเผยแพร่สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เกี่ยวกับองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตร ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 สภาพการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร

n = 221

รายการ	ระดับการนำไปใช้		แปลผล
	ค่าเฉลี่ย	SD.	
หมวดที่ 1 สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร			
- สื่อบุคคล	4.46	0.526	มากที่สุด
- สื่อสิ่งพิมพ์	3.43	0.600	มาก
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.01	0.543	ปานกลาง
หมวดที่ 2 ช่องทางการใช้สื่อ			
- สื่อกิจกรรม	4.19	0.433	มาก
- สื่อออนไลน์	4.08	0.463	มาก
- สื่อมวลชน	2.34	0.679	น้อย
หมวดที่ 3 สารสนเทศด้านการเกษตร			
- สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร	3.97	0.515	มาก
- สารสนเทศเพื่อการผลิตการเกษตร	3.89	0.469	มาก
- สารสนเทศเพื่อการจำหน่ายและการตลาดสินค้าเกษตร	2.98	0.710	ปานกลาง

**1.3 การได้รับและความต้องการพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรของนักวิชาการส่งเสริม
การเกษตร พบว่า**

- 1) ด้านความรู้ ได้รับประเด็นความรู้เกี่ยวกับการอบรมการผลิตสื่อเพื่อใช้งานส่งเสริมการเกษตร การอบรมการใช้สื่องานส่งเสริมการเกษตร ในระดับมากส่วนความต้องการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น
- 2) วิธีการได้รับความรู้ ได้รับความรู้จากการอบรมผ่านระบบออนไลน์ ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการ พบว่า ต้องการการอบรมระบบออนไลน์ และระบบ E - Learning ในระดับมาก
- 3) สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร ได้รับสื่อบุคคล ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการ พบว่า ต้องการสื่อบุคคล และสื่อสิ่งพิมพ์ ในระดับมากที่สุด
- 4) สารสนเทศด้านการเกษตร ได้รับสารสนเทศเพื่อการผลิตการเกษตร สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร ในระดับมาก ส่วนความต้องการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น
- 5) ช่องทางการได้รับสื่อ ได้รับผ่านสื่อกิจกรรม และสื่อออนไลน์ ในระดับมาก ส่วนความต้องการ พบว่า สื่อมวลชน ในระดับมาก

ดังตารางที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 การได้รับและความต้องการพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

n = 221

หัวข้อ	การได้รับ		แปลผล	ความต้องการ		แปลผล
	ค่าเฉลี่ย	SD		ค่าเฉลี่ย	SD	
1. ความรู้						
- การใช้สื่องานส่งเสริมการเกษตร	3.51	0.824	มาก	4.82	0.508	มากที่สุด
- การอบรมการผลิตสื่อเพื่องานส่งเสริมการเกษตร	4.03	0.825	มาก	4.84	0.496	มากที่สุด
- รวบรวมรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมการเกษตร	2.73	0.797	ปานกลาง	4.73	0.536	มากที่สุด
- การเขียนข้อมูลข่าวสารเพื่องานส่งเสริมการเกษตร	2.57	0.832	ปานกลาง	4.86	0.460	มากที่สุด
2. วิธีการได้รับความรู้						
- การอบรมผ่านระบบออนไลน์	4.34	0.653	มากที่สุด	4.19	0.647	มาก
- การอบรมแบบพบปะ (Onsite)	3.02	0.868	ปานกลาง	4.89	0.366	มากที่สุด
- ระบบ E - Learning	3.34	1.048	ปานกลาง	3.52	0.845	มาก
3. สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร						
- สื่อบุคคล	4.41	0.618	มากที่สุด	4.31	0.536	มากที่สุด
- สื่อสิ่งพิมพ์	3.35	0.588	มาก	4.28	0.456	มากที่สุด
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.04	0.465	ปานกลาง	4.03	0.544	มาก
4. สารสนเทศด้านการเกษตร						
- สารสนเทศเพื่อการผลิตการเกษตร	3.66	0.517	มาก	4.74	0.390	มากที่สุด
- สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร	3.80	0.515	มาก	4.87	0.376	มากที่สุด
- สารสนเทศเพื่อการจำหน่ายและการตลาดสินค้าเกษตร	3.11	0.586	ปานกลาง	4.49	0.542	มากที่สุด
5. ช่องทางการได้รับสื่อ						
- สื่อกิจกรรม	4.06	0.890	มาก	4.38	0.476	มากที่สุด
- สื่อมวลชน	2.66	0.674	ปานกลาง	3.52	0.599	มาก
- สื่อออนไลน์	4.16	0.339	มาก	4.56	0.395	มากที่สุด

1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

1.4.1 ปัญหาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก มีปัญหาด้านการจัดการ และปัญหาด้านงบประมาณ ในระดับมากที่สุด ปัญหาด้านช่องทางใน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การเผยแพร่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านสื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม และปัญหาด้านสารสนเทศ ในระดับมาก
ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัญหาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

n = 221

รายการ	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล
1. ปัญหาด้านบุคลากร	4.06	0.531	มาก
2. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์	4.15	0.557	มาก
3. ปัญหาด้านงบประมาณ	4.26	0.557	มากที่สุด
4. ปัญหาด้านการจัดการ	4.37	0.657	มากที่สุด
5. ปัญหาด้านสื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม	4.01	0.584	มาก
6. ปัญหาด้านช่องทางการได้รับสื่อ	4.11	0.611	มาก
7. ปัญหาด้านสารสนเทศ	3.79	0.550	มาก

1.4.2 ข้อเสนอแนะการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม ดังนี้

1) ด้านสื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก ลงความเห็นเห็นว่า สื่อควรเหมาะสมกับเกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องมือ ครัวมีความสวยงาม น่าสนใจ ดึงดูดสายตา เนื้อหาสั้น กระชับ เข้าใจง่าย เป็นสื่อที่ทันสมัย ตรงกับความต้องการที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวกในการใช้งาน เน้นสื่อออนไลน์มากขึ้น ปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย และเทคโนโลยี ในส่วนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ควรมีการอบรมเพื่ออัปเดตความรู้ด้านการใช้สื่อในการเผยแพร่

2) ด้านช่องทางในการเผยแพร่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก ลงความเห็นเห็นว่า ควรทำแบบต่อเนื่อง เข้าถึงและตรงกับความต้องการของเกษตรกร ซึ่งปัจจุบันช่องทางสื่อออนไลน์ มีความสะดวก แต่ควรมีการติดต่อ 2 ทาง ตอบโต้กัน ระหว่างผู้ส่ง ผู้รับ นำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ มากขึ้น เช่น ติ๊กต็อก ทวิตเตอร์ การเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน สามารถเข้าถึงเกษตรกรได้เยอะ แต่ต้องใช้งบประมาณในการจ้างสื่อสูง

3) ด้านสารสนเทศ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก ลงความเห็นเห็นว่า สารสนเทศควรมีเนื้อหาที่หลากหลาย ครอบคลุม และทันสมัย สามารถใช้งานได้ทั้ง ออฟไลน์และออนไลน์ สารสนเทศที่ตรงประเด็น กระชับ จะมีความน่าสนใจ และควรเผยแพร่สารสนเทศให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

2. ขั้นตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

เป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

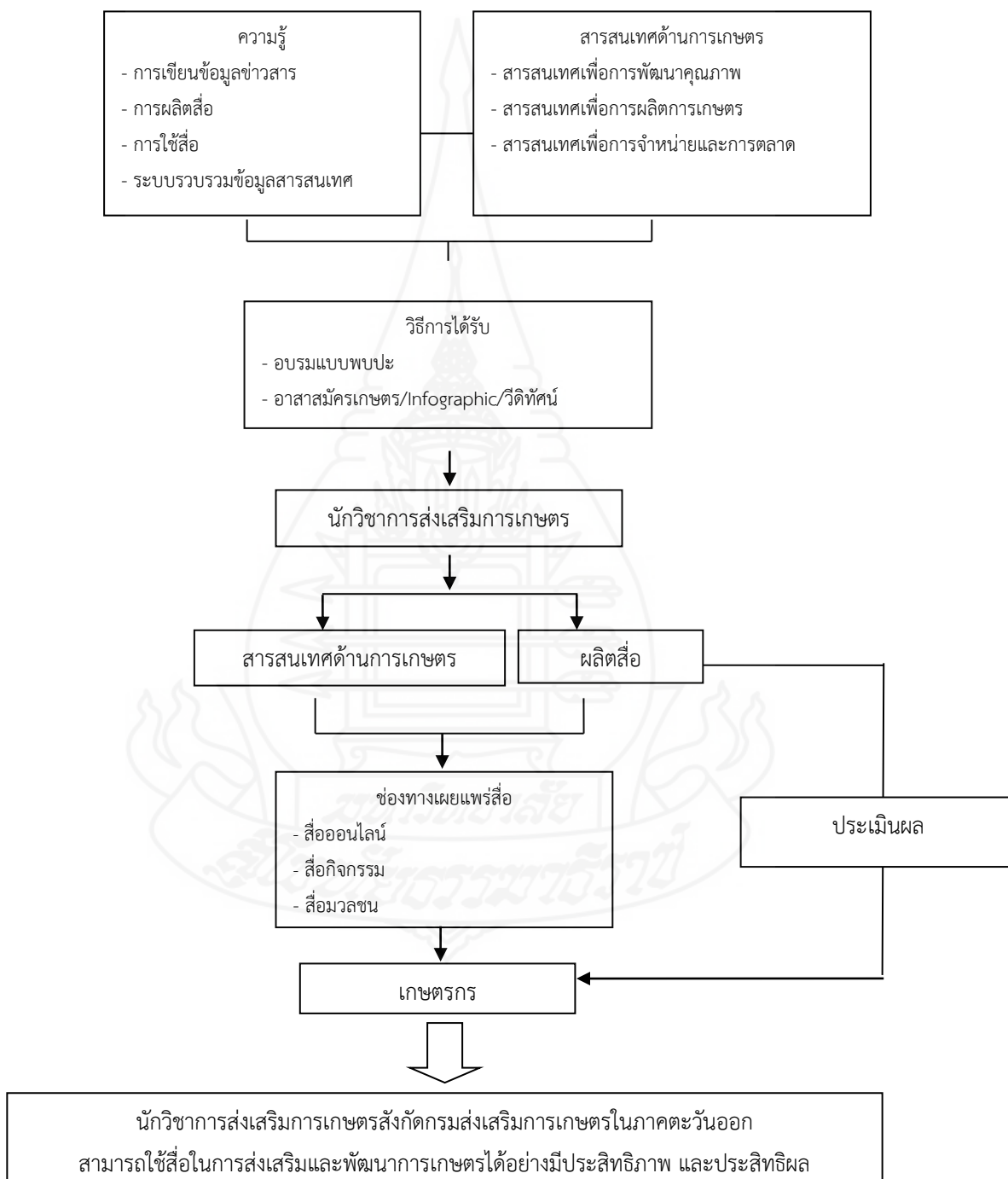
จากการวิจัยการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ทราบถึง (1) ข้อมูลเชิงปริมาณทางสถิติในประเด็นของการรับรู้และความต้องการพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) ข้อมูลเชิงคุณภาพในประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม สามารถสรุปได้ดังนี้ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการได้รับความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับการอบรมการผลิตสื่อเพื่อใช้งานส่งเสริมการเกษตร การอบรมการใช้สื่องานส่งเสริมการเกษตร ในระดับมาก และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมการเกษตร และการเขียนข้อมูลข่าวสารเพื่องานส่งเสริมการเกษตร ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการความรู้เกี่ยวกับการเขียนข้อมูลข่าวสารเพื่องานส่งเสริมการเกษตร การอบรมการผลิตสื่อเพื่อใช้งานส่งเสริมการเกษตร การอบรมการใช้สื่องานส่งเสริมการเกษตร และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมการเกษตร ในระดับมากที่สุดตามลำดับ โดยต้องการได้รับความรู้ผ่านการอบรมแบบพบปะ และมีความต้องการสื่อประเภท สื่อบุคคล รองลงมาคือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการเกษตร ที่ต้องการคือสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร สารสนเทศเพื่อการผลิตการเกษตร และสารสนเทศเพื่อการจำหน่ายและการตลาดสินค้าเกษตร ต้องการได้รับผ่านสื่อออนไลน์ และสื่อกิจกรรม

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นแผนภาพแนวทางพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ 2 แผนภาพสรุปแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมจากผลการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพส่วนบุคคล และการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

สภาพทั่วไปของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ในภาคตะวันออก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 38.82 ปี ระยะเวลาปฏิบัติราชการส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1 - 5 ปี ดำรงตำแหน่งระดับปฏิบัติการ คล้ายคลึงกับ สุนทรี สังกะเพศ (2562) ที่ทำการศึกษาหาแนวทางการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้รับผิดชอบงานเคหกิจเกษตรในภาคตะวันออก พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 34.45 ปี ระยะเวลาที่รับผิดชอบงานเคหกิจเกษตรเฉลี่ย 2.89 ปี ซึ่งอยู่ในระดับปฏิบัติการ และคล้ายคลึงกับนฤมล สิงห์เถื่อน (2562) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอในการส่งเสริมกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 พบว่าส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 36.83 ปี มีประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 11.06 ปี ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยที่ค้นพบ ในส่วนการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร พบว่าส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอ ปฏิบัติงานรับผิดชอบกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรม คล้ายคลึงกับ วรณีย์ คนขยัน สมชัย อนุสนธิ์พรเพิ่ม และธานินทร์ คงศิลา (2564) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า มีภารกิจหรือหน้าที่ในงานส่งเสริมการเกษตร ที่รับผิดชอบด้านงานกลุ่มส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 38.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่ นา ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนและตรงกับความต้องการของเกษตรกร นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างนักวิชาการและเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วรทัศน์ อินทร์คัมพร (ม.ป.ป.) กล่าวถึงในบทเรียนออนไลน์ บทที่ 2 หลักการส่งเสริมการเกษตร เกี่ยวกับหน้าที่หลักของนักส่งเสริมการเกษตร และวิธีการเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่ นา เป็นวิธีการส่งเสริมที่มีการใช้และได้ผลมากที่สุด

2. สภาพการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

2.1 สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก ส่วนใหญ่ใช้สื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีการเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่ นา ทำให้สามารถเจ้าหน้าที่ที่สามารถส่งเสริมการเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้ เช่น การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น สอดคล้องคล้อยกับมานิต ลาเกลี้ยง บำเพ็ญ เขียวหวาน และสินุช ครุฑเมือง แสนเสริม (2558) ที่ทำการศึกษาการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์กรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า สื่อที่ใช้มากที่สุด คือ สื่อบุคคล โดยสื่อทุกประเภทถูกใช้เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความรู้มากที่สุด และสอดคล้องกับ บุหลัน กุหลาบจิตร (2560) กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด สามารถเข้าถึงและใกล้ชิดเกษตรกรมากที่สุด โดยมีนักวิชาการส่งเสริมเป็นคนกลางในการสื่อสารผ่านสื่อหรือกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การส่งเสริมบรรลุเป้าหมายได้ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูง เพราะช่วยสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับปัญหาของเกษตรกรได้โดยตรง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

2.2 ช่องทางการใช้สื่อ พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปฏิบัติมากที่สุด คือ สื่อกิจกรรม ผ่านการอบรม ซึ่งการจัดอบรมสามารถจัดได้ทั้งในรูปแบบกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ช่วยสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เกษตรกรสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากกันและกันได้ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มศิริ (2560) ได้กล่าวว่า การอบรมเป็นการสื่อสารแบบกลุ่ม เพื่อการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร ซึ่งประเด็นการบรรยายต้องมีความเหมาะสม ตรงกับความต้องการของกลุ่มเกษตรกร นักส่งเสริมการเกษตรอาจมีการฝึกภาคปฏิบัติ พร้อมให้แนะนำ แลกเปลี่ยนความเห็นและข้อซักถามได้ เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นว่าสามารถกระทำได้นอกจากใช้สื่อกิจกรรมแล้ว ยังมีการใช้สื่อออนไลน์ ผ่านเฟซบุ๊กหรือเพจของหน่วยงาน ซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบันอีกด้วย สอดคล้องกับ อารยา สุขเกษม (2562) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีความถี่การเปิดรับข่าวสารและการติดต่อสื่อสารข่าวสารด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรในระดับมาก และสอดคล้องกับสุกิจ กันจันะ (2564) ที่ทำการศึกษาการยอมรับและการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก และยูทูบ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด ภายใต้กรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า การค้นหาเว็บไซต์ของสำนักงานเกษตรอำเภอ 882 อำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัด 77 จังหวัด มีสำนักงานเกษตรอำเภอ 566 แห่ง (64.17%) และ สำนักงานเกษตรจังหวัด 65 แห่ง (84.42%) มีการใช้ยูทูปเฟสบุ๊ก

2.3 สารสนเทศด้านการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการเผยแพร่สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เกี่ยวกับองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตร มากที่สุด สอดคล้องกับที่ ณัฐฐา พลเสน (ม.ป.ป.) กล่าวไว้ว่า สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เป็นสารสนเทศที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพการเกษตร จะทำให้เกษตรกรนำสารสนเทศที่ได้รับไปประโยชน์ในด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร ปรับปรุงและแก้ไขปัญหา นำมาประยุกต์และปรับใช้ให้ในกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร และจะเห็นว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการใช้สารสนเทศเพื่อการผลิตการเกษตร เกี่ยวกับด้านการผลิตพืช สารสนเทศเพื่อการจำหน่ายและการตลาดสินค้าเกษตร เกี่ยวกับแหล่งรับซื้อ และตลาดสินค้าเกษตร ในลำดับที่รองลงมา ซึ่งมีความสำคัญในการประกอบอาชีพการเกษตรและการบริหารจัดการผลผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพเช่นกัน

3. การได้รับและความต้องการพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

3.1 การได้รับสื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อเพื่อใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรและการใช้สื่อในงานส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับมาก สอดคล้องมานิต ลาเกลี้ยง และคณะ (2558) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 90.9 เคยได้รับการพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ในประเด็นวิธีการได้รับความรู้ พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ได้รับความรู้โดยผ่านระบบออนไลน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผ่านระบบ E – Learning และการอบรมแบบพบปะ (Onsite) อยู่ในระดับปานกลาง วิเคราะห์จากสถานการณ์ที่ผ่านมาเกิดการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้เป็นอุปสรรคในการได้รับความรู้แบบเผชิญหน้าน้อยลง หน่วยงานปรับเปลี่ยนการทำงาน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น รวมถึงพัฒนาการให้ความรู้ผ่านระบบ ระบบ E – Learning แต่การเข้าถึงของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรอาจยังทำได้น้อยอยู่ ในประเด็นประเภทของสื่อ พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรได้รับสื่อบุคคล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ในรูปแบบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้นำชุมชน และอาสาสมัครเกษตร มากที่สุด ซึ่งเป็นบุคคลที่นับได้ว่าต้องปฏิบัติงานร่วมกันในการส่งเสริมการเกษตร รองลงมาคือ สื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบ infographic อยู่ในระดับมากที่สุด คล้ายคลึงกับ ฉัตรชัย ภูน้ำค้าง (2546) ที่ทำการศึกษาความต้องการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในงานส่งเสริมการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าร้อยละ 95.7 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีการนำแผ่นพับ แผ่นปลิว โปสเตอร์มาบริการเผยแพร่แก่เกษตรกรและผู้สนใจ ในประเด็นสารสนเทศด้านการเกษตร พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เกี่ยวกับคำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมการเกษตร องค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรมากที่สุด ซึ่งฉัตรชัย พลเสน (ม.ป.ป.) กล่าวว่า เป็นสารสนเทศที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพการเกษตร ช่วยให้เกษตรกรใช้ประโยชน์จากสารสนเทศในด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตเพื่อการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งเกษตรที่สำคัญ มีความหลากหลายด้านการเกษตร เช่น การปลูกผลไม้ (ทุเรียน มังคุด ลองกอง) และพืชเศรษฐกิจ (ยางพาราและมันสำปะหลัง) ทำให้สารสนเทศต้องมีความเจาะจงตามชนิดพืชและวิธีการดูแลที่แตกต่างกัน ซึ่งสารสนเทศที่ใช้จะส่งผลให้เกษตรกรและสามารถผลิตสินค้าเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่องทางการได้รับสื่อ ส่วนใหญ่ได้รับ สื่อกิจกรรมในรูปแบบการจัดงานกิจกรรม มากที่สุด สอดคล้องกับเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2560) กล่าวว่าจัดเป็นช่องทางการสื่อสารแบบกลุ่ม เป็นการสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความรู้ที่ลดปัญหาของการสื่อสารรายบุคคลที่มีอัตราส่วนของจำนวนผู้รับสารที่เป็นรายบุคคลต่อผู้ส่งสารเป็นจำนวนมาก และคล้ายคลึงกับ ฉัตรชัย ภูน้ำค้าง (2546) พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับความรู้ด้านคอมพิวเตอร์จากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ร้อยละ 84.1 รองลงมาคือ สื่อออนไลน์ ในรูปแบบเฟซบุ๊ก และสื่อมวลชน ในรูปแบบโทรทัศน์ น้อยที่สุด ตามลำดับ

3.2 ความต้องการการพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ส่วนใหญ่ต้องการความรู้เกี่ยวกับการเขียนข้อมูลข่าวสารเพื่องานส่งเสริมการเกษตร มากที่สุด รองลงมาคือ การผลิตสื่อเพื่อใช้งานส่งเสริมการเกษตร การใช้สื่อในงานส่งเสริมการเกษตร และระบบรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมการเกษตรน้อยที่สุด สอดคล้องกับ วรรณรีย์ คนขยัน และคณะ (2564) พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร พัฒนากิจกรรมการสื่อสารในรูปแบบ การเขียน เช่น ข่าว บทความ และสารคดี มากที่สุด และสอดคล้องกับฉัตรชัย ภูน้ำค้าง (2548) พบว่ามีความต้องการใช้ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร คือ การเก็บรวบรวม ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล การสร้างฐานข้อมูล การผลิตสื่อต่างๆ การนำเสนอ และการบริการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ ในประเด็นวิธีการได้รับความรู้ ส่วนใหญ่ต้องการความรู้โดยการอบรมแบบพบปะมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับวรรณรีย์ คนขยัน และคณะ (2564) ที่พบว่า ส่วนใหญ่ที่มีความต้องการในการพัฒนาทักษะ โดยให้เผยแพร่สารสนเทศ ผ่านเว็บไซต์/เว็บไซต์ การเผยแพร่คลิปวิดีโอผ่านยูทูป ในประเด็นประเภทของสื่อ พบว่าส่วนใหญ่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต้องการ สื่อบุคคล ในรูปแบบ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อาสาสมัครเกษตร มากที่สุด สอดคล้องกับ มานิต ลาเกลี้ยง และคณะ (2558) พบว่า สื่อที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ สื่อบุคคล และเจ้าหน้าที่ที่มีความต้องการในการพัฒนาด้านการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ด้วยการจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะมากที่สุด ในประเด็นสารสนเทศด้านการเกษตร พบว่าส่วนใหญ่ต้องการสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เกี่ยวกับองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตร มากที่สุด รองลงมาคือ สารสนเทศเพื่อการผลิตการเกษตร เกี่ยวกับด้านการผลิตพืช และสารสนเทศเพื่อการจำหน่ายและการตลาดสินค้าเกษตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

เกี่ยวกับปริมาณความต้องการของตลาดสินค้าเกษตร ตามลำดับ ซึ่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต้องการสารสนเทศทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมดทุกประเด็น โดยช่องทางการได้รับสื่อ ส่วนใหญ่ต้องการสื่อออนไลน์ในรูปแบบเฟซบุ๊ก รองลงมา คือ สื่อกิจกรรม ในรูปแบบการศึกษาดูงาน และสื่อมวลชน ในรูปแบบโทรทัศน์ น้อยที่สุด ตามลำดับ สอดคล้องกับ อารยา สุขเกษม (2562) พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเห็นด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ว่าจะสะดวกกับผู้ใช้ เหมาะสม และได้ประโยชน์มากที่สุด

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

4.1 ปัญหาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการจัดการ ขาดการติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งนันทา ดิงสมบัติยุทธ์ และคณะ (2560) กล่าวว่า หลังจากเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ ต้องมีการตรวจสอบผลการตอบกลับ (Feedback) ความเข้าใจของข้อมูลข่าวสาร ที่เผยแพร่ไปสู่เกษตรกรเป้าหมายว่าได้รับข่าวสารแล้วเกิดความรู้ ความเข้าใจ ให้ความสนใจจนถึงระดับการนำความรู้ไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใดด้วย รองลงมาคือ ปัญหาด้านงบประมาณ ขาดการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการสนับสนุนการทำงาน ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ขาดอุปกรณ์ ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน สอดคล้องกับ ฉัตรชัย ภูน้ำค้าง (2546) ที่พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัญหามากในด้านงบประมาณ พัฒนาบุคลากร อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ปัญหาด้านช่องทางการเผยแพร่ ช่องทางที่มีในพื้นที่ไม่สามารถเข้าถึงเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาด้านบุคลากร ภาระงานเยอะ ไม่มีเวลา สอดคล้องกับ นฤมล สิงห์เถื่อน (2562) ที่ศึกษาบทบาทการส่งเสริมกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมที่ 3 พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีงานภารกิจเร่งด่วนที่เข้าแทรกแซงงานประจำ ปัญหาด้านสื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม สื่อที่ใช้ไม่ได้ดึงดูดความสนใจ และปัญหาด้านสารสนเทศที่มีไม่ตรงกับสถานการณ์ หรือความต้องการของเกษตรกร น้อยที่สุด ตามลำดับ

4.2 ข้อเสนอแนะการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก พบว่า สื่อที่เหมาะสมและตรงความต้องการของเกษตรกร มีความน่าสนใจ เนื้อหากระชับ สอดคล้องกับ วรณรีย์ คนขยัน และคณะ (2564) พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เสนอให้นำเสนอเนื้อหาโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และสุนทรี สังเกต (2563) เสนอแนะให้จัดทำสื่อการดำเนินงานที่เข้าใจง่าย มีข้อเสนอแนะให้มีการประชาสัมพันธ์ในสื่อออนไลน์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ มากขึ้น และต้องทำอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สุกิจ กันจินะ (2565) เสนอว่า สนับสนุนนโยบายให้มีการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย โดยเฉพาะ ยูทูบ ให้มากขึ้น เสนอให้พัฒนาสื่อใหม่ๆ พร้อมปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยและเทคโนโลยี สอดคล้องกับ นฤมล สิงห์เถื่อน (2562) พบว่า ข้อเสนอแนะที่เห็นด้วยมากที่สุดว่าควรมีการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ด้านเกษตรที่ทันสมัยให้กับยุวเกษตรกรในโรงเรียนในส่วนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร นอกจากนี้ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเสนอแนะว่าควรมีการอบรมเพื่ออัปเดตความรู้ด้านการใช้สื่อในการเผยแพร่ สอดคล้องกับ สุกิจ กันจินะ (2565) ที่ให้ข้อเสนอแนะว่า และควรมีการสร้างเสริมศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ให้สามารถใช้สื่อโซเชียลมีเดียได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องมีแนวทางที่ชัดเจน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

5. แนวทางพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

จากการเปรียบเทียบข้อมูลการได้รับและความต้องการพัฒนาการใช้สื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีความต้องการมากกว่าการได้รับในประเด็นความรู้ทุกประเด็น อภิปรายโดยละเอียดคือ

5.1 ความรู้ เกี่ยวกับการอบรมการใช้สื่องานส่งเสริมการเกษตรและการอบรมการผลิตสื่อเพื่อใช้งานส่งเสริมการเกษตร มีการได้รับมาก ในขณะที่ระบบการเขียนข้อมูลข่าวสารเพื่องานส่งเสริมการเกษตร รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมการเกษตร และ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีการได้รับปานกลาง ดังนั้น แนวทางการพัฒนาประเด็นความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก ควรมุ่งเน้นไปที่ประเด็นความรู้เกี่ยวกับการเขียนข้อมูลข่าวสารเพื่องานส่งเสริมการเกษตร รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่องานส่งเสริมการเกษตร เป็นอันดับต้น ๆ

5.2 วิธีการได้รับความรู้ พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ต้องการได้รับความรู้ในรูปแบบการอบรมแบบพบปะ (Onsite) มากที่สุด แต่กลับได้รับความรู้ผ่านระบบออนไลน์ มากที่สุด ดังนั้น แนวทางการพัฒนาประเด็นวิธีการได้รับความรู้ ควรปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมากขึ้น

5.3 ประเภทของสื่อ พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีความต้องการมากกว่าได้รับสื่อทุกประเภท แต่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการสื่อบุคคลมากที่สุด ในขณะที่เดียวกัน ที่ก็มีการได้รับสื่อบุคคลมากที่สุดอยู่แล้ว แต่ถ้าวิเคราะห์ละเอียดในรูปแบบจะพบว่า มีรูปแบบที่น่าสนใจคือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการ สื่อบุคคลในรูปแบบอาสาสมัครเกษตร มากที่สุด ดังนั้น แนวทางการพัฒนาประเด็นประเภทของสื่อ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาไปที่สื่อบุคคลเป็นหลัก แต่ก็ยังต้องมีการพัฒนาสื่อประเภทอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

5.4 สารสนเทศด้านการเกษตร พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีความต้องการสารสนเทศมากกว่าได้รับทุกเรื่อง มีความต้องการสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรมากที่สุด ในเรื่องขององค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตร แต่ขณะเดียวกันก็มีการได้รับมากที่สุดอยู่แล้ว แต่หากวิเคราะห์ความแตกต่างการได้รับกับความต้องการ พบว่าสารสนเทศที่น่าสนใจนำมาพัฒนา คือ งานวิจัยทางการเกษตร ที่มีการได้รับในระดับปานกลางเท่านั้น ในส่วนของสารสนเทศ เพื่อการผลิตการเกษตร ที่มีความต้องการรองลงมา ได้รับด้านการแปรรูปผลผลิต ด้านสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ แหล่งน้ำ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ระเบียบ ประกาศของทางราชการ ข้อบังคับและข้อกำหนดเป็นมาตรฐานในการผลิตในระดับปานกลาง ดังนั้น แนวทางการพัฒนาประเด็นสารสนเทศด้านการเกษตร ควรมุ่งเน้นสารสนเทศเกี่ยวกับงานวิจัยทางการเกษตร การแปรรูปผลผลิต สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ แหล่งน้ำ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ระเบียบ ประกาศของทางราชการ ข้อบังคับและข้อกำหนดเป็นมาตรฐานในการผลิต ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีสารสนเทศเพื่อใช้ส่งเสริมแก่เกษตรกรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.5 ช่องทางการได้รับสื่อ พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีความต้องการได้รับสื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ โดยต้องการให้เผยแพร่ผ่าน เพจบุ๊ก ยูทูบ และเว็บไซต์ (Website) มากที่สุด ดังนั้น แนวทางการพัฒนาช่องทางการได้รับสื่อ ควรมีการสนับสนุนให้มีการส่งเสริมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ได้รับด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อควรพิจารณานำมาเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้และศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า สื่อบุคคล เช่น นักส่งเสริมการเกษตร ประชาชนเกษตร อาสาสมัครเกษตร เป็นต้น เป็นสื่อบุคคลที่ยังคงมีความสำคัญในการส่งเสริมการเกษตร ที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรใช้ในการส่งเสริมเป็นหลัก ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้ง สื่อ ช่องทางสื่อ จึงควรให้ความสำคัญและทำการศึกษาพัฒนาสื่อบุคคลให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร
2. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ถึงแม้ว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร จะต้องการสื่อผ่านสื่อออนไลน์มาก แต่ในประเด็นของความรู้ กลับมีความต้องการในการได้รับความรู้ด้วยวิธีการอบรมแบบพบปะ (Onsite) มากกว่าการอบรมแบบออนไลน์ (Online) ดังนั้น หน่วยงานจึงควรพิจารณาถึงแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพนักวิชาการเกษตรในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ไม่ได้ทำการไปศึกษาไปถึงเกษตรกรซึ่งเป็นเป้าหมายหรือผู้รับสาร ดังนั้นในการศึกษาต่อไป ควรทำการศึกษาผลการได้รับสื่อในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของเกษตรกร ว่ามีสภาพและการได้รับเป็นอย่างไร
4. การวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับปฏิบัติการ ข้าราชการ ข้าราชการพิเศษ เท่านั้น ไม่ได้ศึกษานักส่งเสริมตำแหน่งอื่น ๆ เช่น นักวิชาการเกษตร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรพนักงานราชการ นักเทคนิคการเกษตร จึงนักส่งเสริมการเกษตรตำแหน่งอื่น ๆ ก็มีส่วนในการทำงานเช่นเดียวกัน จึงควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาต่อไป
5. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออก ซึ่งอาจมีข้อแตกต่างจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในภาคอื่น ๆ หรือแม้แต่ในแต่ละจังหวัดก็อาจได้ผลการศึกษาไม่เหมือนกัน ดังนั้น จึงสามารถทำการศึกษาเป็นรายจังหวัด เพื่อให้เห็นสภาพที่แท้จริงมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – พ.ศ.2579) และแผน

ปฏิบัติงานระยะ 5 ปี (พ.ศ.2560 – พ.ศ.2564). สืบค้นจาก d29iw4c1csrw3q.cloudfront.net/wp-content/uploads/2023/03/แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร-ระยะ-20-ปี-พ.ศ.-2560-2579.pdf

ฉัตรชัย ภูน้ำค้าง. (2548). ความต้องการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในงานส่งเสริมการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นจาก

<https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/163610>

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2560). หน่วยที่ 15 การวิจัยและพัฒนาเพื่อการบริหารการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม.

ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริการและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม* (หน้า 15-38-15-39).

นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2560). หน่วยที่ 5 เทคนิค วิธีการ และการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน้า 5-14 – 5-15). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐา พลเสน. (ม.ป.ป.). *สารสนเทศในงานส่งเสริมการเกษตร*. สืบค้นจาก <http://www.wdoae.doe.go.th/wp2018/wp-content/uploads/2019/08/บทความสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเกษตร.pdf>
- ณัฐ รัตนเจริญ. (ม.ป.ป.). หน่วยที่ 7 สื่อในงานส่งเสริมการเกษตร. จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : <https://agri.stou.ac.th/UploadedFile/หน่วยที่ 7 สื่อในงานส่งเสริมการเกษตร.pdf>
- นฤมล สิงห์เอื้อน. (2562). บทบาทการส่งเสริมกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ 3. *วิทยานิพนธ์ (กษ.ม.(ส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร)-มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. สืบค้นจาก https://vpn.stou.ac.th/+CSCO+0075676763663A2F2F6771702E67756E767976662E62652E6775++/t/dc/-CSCO-3h--browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=556765
- นันทา ดึงสมบัติยุทธ์ และคณะ. (2560). *แนวทางการศึกษาชุดวิชาการสื่อสารเพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร*. สืบค้นจาก <https://k-station.doe.go.th/?p=1612>
- บุหลัน กุลวิจิตร. (2560). สื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, Vol. 10 No. 3 (2017)*(ISSN 1906 - 3431), 2440-2454. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/111365/87007>
- พีระพันธ์ คอทอง (2567, 16 กุมภาพันธ์). กรมส่งเสริมการเกษตร ผลักดันการทำงานขององค์กร ท้าทาย 7 ประเด็น ดัน 5 ทักษะ พัฒนาเกษตรกรไทยสู่ยุคใหม่
- มานิต ลาเกลี้ยง และคณะ. (2558). การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์กรมส่งเสริมการเกษตร. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5. สืบค้นจาก <https://x.gd/LaX6k>
- วรทัศน์ อินทรคัมพร. (ม.ป.ป.). *บทเรียนออนไลน์ บทที่ 2 หลักการส่งเสริมการเกษตร*. จาก คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: https://agecon-extens.agri.cmu.ac.th/Course_online/Course/352721/2.pdf
- วรรณรีย์ คนขยัน, สมชัย อนุสนธิ์พรเพิ่ม, และชานินทร์ คงศิลา3. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตร ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 119 -129. สืบค้นจาก <https://opacimages.lib.kmitl.ac.th/medias/j00017724/วรรณรีย์ คนขยัน.pdf>
- สุนทรี สังกะเพศ. (2562). แนวทางการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบงานเคหกิจเกษตรในภาคตะวันออก. *วิทยานิพนธ์ (กษ.ม.(ส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร)-มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. สืบค้นจาก <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/1727>
- อารยา สุขเกษม. (2562). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออก. *วิทยานิพนธ์ (กษ.ม.(ส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร)-*

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นจาก

https://vpn.stou.ac.th/+CSCO+0075676763663A2F2F6771702E67756E767976662E62652E6775++/t dc/-CSCO-3h--browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=626816

Sukit Kanjina. (2564). Social media adoption and use by public agricultural extension organizations in Thailand. *International Journal of Agricultural Technology. International Journal of Agricultural Technology*, 17(1), 129-142. สืบค้นจาก [http://www.ijat-aatsea.com/pdf/v17_n1_2021_January/10_IJAT_17\(1\)_2021_Kanjina,%20S..pdf](http://www.ijat-aatsea.com/pdf/v17_n1_2021_January/10_IJAT_17(1)_2021_Kanjina,%20S..pdf)

